Geopriestorové technológie v bádateľsky orientovanom vyučovaní geografie

Stela Csachová

Kolektív autorov pod vedením S. Csachovej z Ústavu geografie Prírodovedeckej fakulty Univerzity P. J. Šafárika v Košiciach publikovali v roku 2022 vysokoškolské učebné texty s názvom Geopriestorové technológie v bádateľsky orientovanom vyučovaní geografie. V ostatnom štvrťstoročí obrovský progres vo vývoji geopriestorových technológií spôsobil, že sa udomácnili aj v bežnej populácii a stali sa súčasťou našich každodenných aktivít. V školskom prostredí je ich používanie ale výrazne limitované. Publikácia rozpracováva problematiku bádateľsky orientovaného vyučovania geografie s podporou geopriestorových technológií. Prvá kapitola teoreticky rámcuje bádateľsky orientované vyučovanie geografie a vybrané geopriestorové technológie. Podrobnejšie analyzuje jednotlivé kroky bádania s príkladmi z vyučovania geografie. Druhá až piata kapitola predstavuje charakteristiku vybraných geopriestorových technológií a jedenásť modelov vyučovacích hodín geografie pre študentov stredných škôl. Čitatelia sa oboznámia s geografickým informačným systémom (konkrétne Google Earth a ArGIS online), webovými portálmi, webGISmi, otvorenými dátami, mobilnými aplikáciami a novými formami 3D kartografickej vizualizácie (virtuálna realita, 3D tlač, dynamická 3D mapa) vo vyučovaní geografie. Modely vyučovacích hodín sú spracované užívateľsky, učiteľovi poskytujú inšpiráciu a prípravu na vyučovaciu hodinu, no zároveň dávajú aj mieru voľnosti individualizovať vyučovací proces. Publikácia slúži predovšetkým študentom učiteľstva geografie a učiteľom geografie v praxi a je dostupná v tlačenej aj elektronickej podobe na stránke https://unibook.upjs.sk/img/cms/2022/geopriestorove-technologie-v-badatel.pdf. Internetové odkazy uvedené v texte sú v elektronickej verzii aktívne.

Kľúčové slová: bádanie, bádateľsky orientované vyučovanie, geografia, geopriestorové technológie,

vzdelávanie

O jaskyniach a krase pre každého – – vybrané kapitoly

Alena Gessert

Onedlho uzrie svetlo sveta je vysokoškolská učebnica rozsiahleho autorského kolektívu pod taktovkou Aleny Gessert rovnako na Ústave geografie PF UPJŠ v Košiciach.

Jaskyne patrili od minulosti k veľmi špecifickým miestam. V niektorých kultúrach boli miestami obetnými, pietnymi, v iných zase tými, kde sa človek dostal na „opačný breh života“. Obyvatelia ich využívali na úkryt, miesto na zanechanie odkazov, či prečkanie zlého počasia, v niektorých aj žili. Vo vojnách sa v našich končinách ukrývali pred nepriateľom aj celé rodiny či dediny, alebo v nich schovávali zbrane. V súčasnosti vo väčšine krajín sú cieľom turistov, ktorí chcú zažiť niečo nové a nepoznané, tmu, vysokú vlhkosť vzduchu aj vidieť fascinujúcu krásu podzemnej výzdoby. No sú aj cieľom jaskyniarov, ktorí túžia jaskyne objavovať, dostať sa do sveta, kde pred nimi ľudská noha nevstúpila, nájsť dôkazy o predchádzajúcom osídlení, alebo robiť výskum, ktorý nás v poznaní posúva stále ďalej a ďalej.

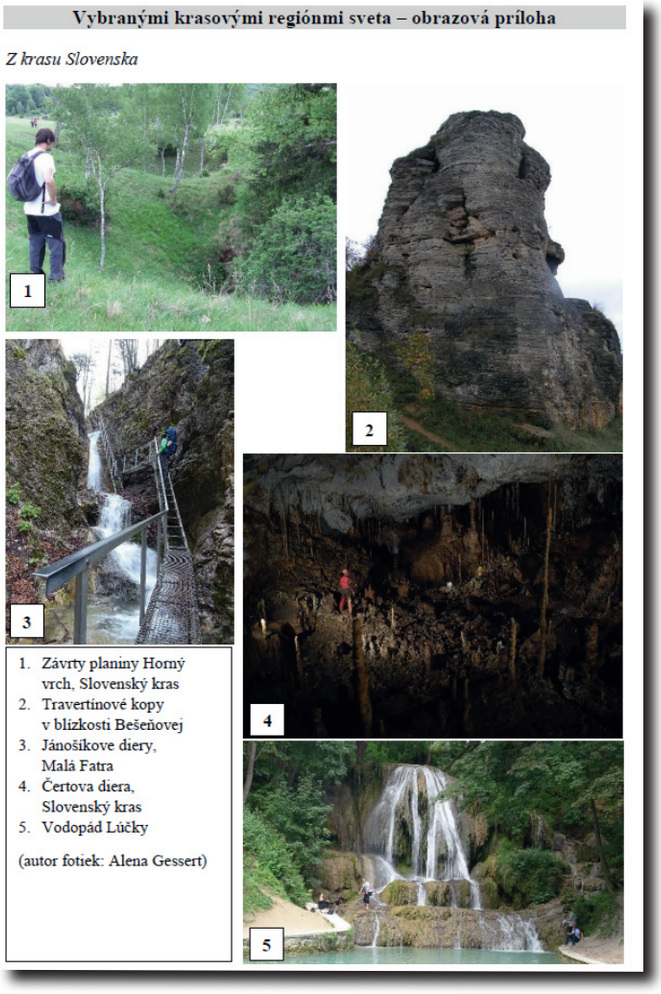

V publikácii rôznorodého kolektívu autorov (z univerzitného prostredia, fyzickej či humánnej geografie, chémie, baníckeho múzea aj SNM v Betliari) prinášame viac aj menej tradičné témy o vzniku krasu a jaskýň, vybraných ekologických aspektoch, mapách a ich tvorbe, významných svetových jaskyniach aj o živote človeka v takýchto územiach. Zostavili sme aj prehľad významných krasových lokalít, ktoré stoja určite za to, aby ste sa o nich dozvedeli niečo viac alebo ich osobne navštívili. Táto publikácia je určená pre čitateľov z radov žiakov, študentov, učiteľov aj širokej verejnosti a veríme, že Vás vtiahne do tohto záhadného a vzácneho sveta krasu a jaskýň. Publikácia bude prístupná v tlačenej aj digitálnej podobe pravdepodobne od apríla 2023.